

2008/13. 22-23.02.2008'de Erciyes Üniversitesi ve Türk Dernekler Birliğinin işbirliğiyle Anvers/Belçika'da düzenlenen "I. Uluslararası Eğitim ve Kültür Bağlamında Avrupalı Türkler Kongresi'nde "Belçika'da İslamofobi" başlıklı bildiri. (Müşerref Yardım ile birlikte)

BELÇİKA'DA İSLAMOFOBİ (ÖZET)

İslamofobi, kelimesi anlam olarak "İslam korkusu" demektir. Terim olarak İslam'dan ve Müslümanlardan korkma, çekinme tutumunu ifade eder. Kelime son yıllarda kullanılmaya başlamış olup 11 Eylül saldırısından sonra sık sık gündeme getirilmektedir.

Bu makalede, Belçika'da İslamofobi ve Müslümanlara karşı ayrımcılıkla ilgili örnekler ortaya konulmuş, sonra da çözüm önerilerine yer verilmiştir.

Tüm dünyada olduğu gibi, Belçika'da da Müslüman olmayanların Müslümanlara karşı tutumları aynı değildir. Müslümanlara, hoşgörüyü bakanlar olduğu gibi, onları Belçika'da görmek istemeyenlerin yanında konuya tarafsız bakanlar da bulunmaktadır. İslamofobi kavramı anlaşıldığı gibi bütün şu dışlama biçimlerini kapsamaktadır: İslam'a karşı önyargılar, Müslümanları aşağılayıcı sözler, kinle beslenmiş hâl ve hareketler, sosyal alanda eşitsizlikler. Bunun yanında dışlamalar, dinî boyutlarının yanı sıra, yabancı, göçmen ve azınlık boyutlarını da kapsamaktadır.

Pek çok Avrupalı Müslüman gibi Belçika'da yaşayan Müslümanların da etnik kimliklerine ve dinî yaklaşımlarına bakılmaksızın iş, eğitim ve barınma alanlarında ayrımcılıklarla karşılaştıkları malumdur. Öte yandan Müslümanlara karşı önyargılar gittikçe artmaktadır. İslam'ın terörizmle birlikte anılması artık sıkça rastlanan bir durum olmuştur.

Belçika'da Müslümanlara karşı, sözlü tehditlerden fiziksel saldırılara kadar birçok olay meydana gelmiştir. Müslümanların karşı karşıya kaldıkları bu ayrımcılıklar İslamofobi, ırkçı veya yabancı düşmanlığı olarak da adlandırılabilir. Nitekim bu unsurlar iç içe geçmiş durumlardır. Bildirimizde verdiğimiz örnekler, bireysel olay niteliğinde sayılabilir. Ancak Vlaams Belang'ın İslam'a ve Müslümanlara saldırısı tamamen kurumsal bir saldırdır. Vlaams Belang, devamı olduğu Vlaams Blok'un politik çizgisinden hiç ödün vermeyerek aşırı milliyetçi ve İslamofobi eylemlerini sürdürmektedir. Vlaams Belang'ın başkanı olan Filip Dewinter, kendisinin ne ırkçı ne de yabancı düşmanı olduğunu, sadece ve sadece İslamofobi olduğunu açıkça belirtmiştir.

İslam'dan ve Müslümanlardan bu kadar korkma, ürkme veya endişe duymanın başlıca sebeplerinden biri, yeterince bilgi sahibi olmamaktır. Nitekim Avrupa İrkçılık ve Yabancı Düşmanlığını İzleme Merkezinin bildirdiği ve Belçika toplumunun her kesiminin benimsediği gibi, medyanın sosyal duruş ve davranış oluşumunda çok büyük rol oynadığını ve İslamofobi konusunda ne kadar katkıda buldukları ortadadır. Medya, İslam'dan çok az bahsetmekte ve bahsettiklerinde de genelde İslamiyet'i şiddet bağlamında ele almaktadır. Eğer bazıları İslam'dan korkuyorlarsa bunun nedeni İslam'ın ne içeriğini ne de uygulamalarını bilmemeleri ve sunulanlardan fazlasını araştırmamalarıdır. Basında yansıtılan İslam imajı, çoğunlukla eksik olup İslam, genelde saldırılar, savaş ve isyanlarla beraber anılmaktadır.

Belçika ırkçılıkla ve ayrımcılıkla mücadelede epey yol kat etmiştir. İlk cezai işlem yasası 1981'de yürürlüğe girmiştir. Ayrıca, Federal devlete bağlı olan İrkçılıkla Mücadele ve Fırsat Eşitliği Merkezi 1993 yılında kurulmuş ve 2003'te çıkan yeni yasal düzenlemelerle birlikte Belçika kararlılıkla ırkçılık ve ayrımcılıkla mücadelede yoluna devam etmektedir.

Belçika Devleti, ülkesinde yaşayan farklı dinî, felsefi ve ideolojik grupları göz önünde bulundurarak değişik sorunları ele alabilecek kültürler arası diyalogu geliştirmiştir. Alınan yasal önlemler ve tedbirler bir yandan, yapılan faaliyetler öte yandan, İslam'a ve Müslümanlara karşı duyulan kini ve nefreti ne kadar azaltır, Müslümanların her alanda

karşılaştıkları ayrımcılığı ne ölçüde ortadan kaldırır ve İslamofobi ve anti-İslamist duyguları, söylemleri ve eylemleri ne derece zayıflatır, bunu zaman gösterecektir. Yalnız, bu çerçeve doğrultusunda, çok büyük mesafeler kat edildiğini göz ardı etmemek lazımdır.

ABSTRACT

ISLAMOFOBIA IN BELGIUM

The meaning of Islamophobia is afraid of Islam. Its meaning of term is reserve and afraid of Islam and Muslims. This term has used recent days especially after September 11 attack this term has get use to agenda time and time again.

In this article, first, the history of Islam and Muslims in Belgium is mentioned and then opinion and perspective of Belgian authors, intellectuals, journalists and politicians to Islam and Muslims are explained. In this context, the aggressions having a tendency to Islamofobia are given examples in this country.

There is no different between Belgium and the other European Countries perspectives to Islam and Muslims. The first reason to fear Islam and Muslims are ignorance about Islam. They don't know Muslims and Islam enough. Next to exclude to Islam and Muslims there are indulgent and candid people. The Belgian Government grapple with get down to racialism and Islamofobia.

There are a lot of events against to Muslim people in Belgium. We can easily give name which these events are Islamfobia. However, the examples which we express in the article can be individual but the attack of Vlaams Belang is institutional. He perpetuate his attacks persistently. Filip Dewinter who is the chief of Belang is said that he is nor racist or xenophobic but he only an Islam Islamophobiast.

The reason of the afraid from Muslims is lack of knowledge about Islam. The Centrum of Following Racist and Xenophobic movements in Europe said that the media is very important at the society. And the media is mention about Islam very less and negative. The media cultivate negative image about Islam.

There are a lot of canons (1981, 1993, and 2003) to struggle racial and discrimination. Belgium is very purposeful about this object.

Belgium is cultivate an intercultural dialog which considered all of differences in Belgium. We don't know the results how is he intercultural dialog movements effect the racialism and discrimination in Belgium. However it is very important event.

Prof. Dr. Mehmet Zeki AYDIN: Sivas CÜ İlahiyat Fakültesi Din Eğitimi Anabilim Dalı öğretim üyesi.

www.mehmetzekiaydin.com. Email: maydin@cumhuriyet.edu.tr, Tel:90.5063446620

Müşerref YARDIM: Liège Üniversitesi Arap Dili ve Edebiyatı mezunu olup, hâlen Liège ve Strazburg Marc Bloch Üniversitesinde doktora tezi hazırlamaktadır. Email: Muserref.Yardim@student.ulg.ac.be

BELÇİKA'DA İSLAMOFOBİ

Bu tebliğde, öncelikle kısaca İslamofobi konusunda bilgi verilecek, sonra Belçika'da Müslümanlara yapılan ayrımcılıklar ve İslamofobi diyebileceğimiz örneklere yer verilecek ve son olarak da çözüm önerileri sunulacaktır.

1. İslamofobinin Tanımı

İslamofobi kelimesi anlam olarak "İslam korkusu" demektir. Terim olarak İslam'dan ve Müslümanlardan korkma, çekinme tutumunu ifade eder. Kelime son yıllarda kullanılmaya başlanmış olup 11 Eylül saldırısından sonra sık sık gündeme getirilmektedir.

Tarihî kökleri İspanya'da Endülüs'ün İslam tarafından fethedilmesine kadar iner. Haçlı seferlerine asker devşirmek isteyen Kilise mensuplarının yaptığı propagandalar ile düşünce zemini Hristiyanlığa karşı tehditler ve tehlikeler üzerinde oluşturulmuş olan "İslamofobi", İslam ile Hristiyanlar arasındaki ilişkilerin, tanışıklığın yaygınlık kazanması ile yüzyıllar içerisinde azalmış iken yaklaşık son 10 yıldır yeniden yaygınlık kazanmıştır.

İslamofobi, özellikle 11 Eylül 2001 tarihinde New-York'taki "İkiz Kuleler" saldırılarından sonra Hristiyan dünyasında daha önceki yabancı düşmanı ırkçı eğilimlerden kaynaklanarak şiddetlenmiştir. Avrupa ülkelerinde işsizlik, nüfusun yaşlanması gibi yeni durumların beslediği yabancı düşmanlıklarının en önemli öznesi olarak Müslümanlardan korku giderek bir paranoyaya dönüşmüştür. Bu paranoyanın bazı güç odakları tarafından manipüle edildiği de düşünülmektedir.

"Fobi" kelimesi, Yunanca "phobos"tan gelmektedir ve "korku, ürme" gibi anlamlara sahiptir. İslamofobinin genel anlamı ise "akıldışı bir korku", "İslam'ı, hem din anlamında hem hayat tarzı anlamında hem toplumsal proje anlamında hem de kültürel anlamda, tamamen reddetmektir."(Geniş bilgi için bak.: Reeber, M. 1995)

Yukarıdaki tanımlamayı İnsan Hakları Konseyi'nin tanımıyla tımladığımızda, İslamofobi, diyalogu ve karşılıklı ilişkiyi engelleyen bir korku olmaktadır. Ayrıca, İslamofobi, Müslümanları toplumda ve dünyada meydana gelen bütün kötülüklerin ve fenalıkların sorumlusu tutan aynı zamanda İslam'ı da "akılın mezarı" olarak gören bir korku olarak karşımıza çıkmaktadır.(Gardesse, C.)

İslamofobi kelimesini, İngiltere'de 1996 yılında ırkçılıkla mücadele eden bir kuruluş olan The Runnymede Trust'a bağlı olarak faaliyet gösteren İngiltereli Müslümanlar ve İslamofobi Konseyi adlı kuruluşun kullanmış olduğu görülmektedir. Bu Konsey'in ve Rockefeller kuruluşunun da başında olan Gordon Conway(1997), 1997 yılında yaptığı çalışma sonrasında İslamofobi kelimesinin kullanımını iyice yaygınlaştırmıştır.(Gresh, A. 2004) Öte

yandan, 1998 yılında Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Komisyonu'nun 54. oturumunda konuşan ırkçılık ile ilgili raportörü Maurice Glèle-Ahnanhanzo da İslamofobi kelimesini kullanmıştır. Ahnanhanzo'ya göre Araplara karşı uygulanan ırkçılık ve yabancı düşmanlığı gittikçe İslamofobi tutumlarını almaktadır. Fransa ise İslamofobi kelimesiyle 1998'te Tarık Ramadan ve Le Monde Diplomatique'te tanışır.(Glèle-Ahnanhanzo M.)

Belçika Irkçılıkla Mücadele ve Fırsat Eşitliği Merkezi (CECLR) 2002'de İslamofobiye dair şöyle bir tanım yapmaktadır: İslam'ı tehlikeli bir öze indirgeyerek kin duymaktır. Hâlbuki İslam dini, tarihî, kültürel, coğrafi, sosyal boyutu olan bir bütündür. Bu kin olumsuz ön yargı ve basmakalıp düşüncelerle beslenmiş olup İslam, Arap, Müslüman, İslamist, terörist, entegrist gibi terimleri birbirine karıştırmaktadır. Bu tanımlama Vincent Geisser'in kitabında da yer almaktadır. Ancak, Geisser İslamofobinin Araplara, Faslılara veya banliyö gençlerine duyulan ırkçılığa indirgenemeyeceğini, İslamofobinin daha çok "religiopfobie (din korkusu)" olduğunu belirtmektedir.(Gardesse, C. ve Geisser, V. 2003)

Öte yandan, Avrupa Irkçılık ve Yabancı Düşmanlığını İzleme Merkezi'nin (EUMC) belirttiğine göre, İslamofobi terimi sıkça ve çokça kullanılmasına, iyi anlaşılmasına ve yasal olarak bir tanımlaması olmamasına rağmen, ırkçılık ve ırk ayrımcılığı çerçevesinde devletler ve uluslararası kuruluşlar İslamofobi olgusuyla mücadele için politikalar ve eylemler geliştirmişlerdir. Bu anlamda, Avrupa Konseyi Irkçılığa ve Hoşgörüsüzlüğe Karşı Avrupa Komisyonu (ECRI) iki genel politik tavsiye yayımlamıştır. Beş numaralı tavsiyede Müslümanların ön yargılardan dolayı ayrımcılık, şiddet ve rahatsız etme gibi sıkıntılar çektiklerini belirtmektedir. Ayrıca, Avrupa Irkçılık ve Yabancı Düşmanlığını İzleme Merkezi, 2006 raporunda, The Runnymede Trust'un 11 Eylül saldırılarından önce yaptığı tanımlamada İslamofobi kavramının şu ölçütlere dayandırıldığına yer vermektedir:(Geniş bilgi için bak.: <http://www.runnymedetrust.org/uploads/publications/pdfs/İslamophobia.pdf>)

- 1.İslam dini değişime kapalı, ilerlemeyen bütün bir blok olarak görülmektedir.
- 2.İslam dini "farklı" ve "başka" olarak görülmektedir. Diğer kültürlerle hiçbir ortak yönü yoktur.
- 3.İslam dini Avrupa'ya nazaran geride kalmış, barbar, akıldışı, cinsiyet ayrımcılığı yapan ve ilkel olarak görülmektedir.
- 4.İslam dini saldırgan, şiddet uygulayıcı, tehdit edici, terörizme eğilimli ve medeniyetler çatışmasını teşvik edici olarak görülmektedir.
- 5.İslam dini siyasi veya askeri yarar sağlamak için kullanılan bir ideoloji olarak görülmektedir.

6.Müslümanlar tarafından yapılan Avrupa hakkındaki eleştiriler hemen reddedilmektedir.

7.İslam düşmanlığı, Müslümanlara karşı uygulanan ayrımcılıkları ve toplumdan dışlanmalarını haklı göstermek için kullanılmaktadır.

8.Müslüman düşmanlığı normal ve doğal olarak gösterilmektedir.

The Runnymede Trust'un raporundan ve 11 Eylül'den sonra İslamofobi ve kendini gösterme biçimleri daha da yoğunlaşarak değişik şekiller almıştır. 11 Eylül saldırıları İslam düşmanlığı taşıyan anlamları daha kolayca ve açıkça ifade etmede katkıda bulunmuştur. Oriana Fallaci'nin La Rage et l'Orgueil ve onun gibi eserler, bu düşmanlığı hakaret şeklini alan en kaba önyargılarla ifade etmişlerdir. Üstelik bu tür yayınlar uluslararası alanda çok rağbet görmüşlerdir.(Bousetta, H. ve Maréchal, B.) Avrupa Konseyi başka bir yayımında(Ramberg, I. 2004) İslamofobinin, İslam, Müslümanlar ve bunlarla alakalı ön yargı ve korkular olduğu konusunda şunu söylemektedir: İslamofobi insan hakları ihlali ve sosyal yapıyı tehdit edicidir.(EUMC)

İslamofobi kavramı anlaşıldığı gibi bütün şu dışlama biçimlerini kapsamaktadır: İslam'a karşı önyargılar, Müslümanları aşağılayıcı sözler, kinle beslenmiş hâl ve hareketler, sosyal alanda eşitsizlikler. Bunun yanında dışlamalar, dinî boyutlarının yanı sıra, yabancı, göçmen ve azınlık boyutlarını da kapsamaktadır.(Bousetta, H. ve Maréchal, B.)

2. Müslümanların Maruz Kaldıkları Ayrımcılıklar

Tüm dünyada olduğu gibi, Belçika'da da Müslüman olmayanların Müslümanlara karşı tutumları aynı değildir. Müslümanlara, hoşgörüyü bakanlar olduğu gibi, onları Belçika'da görmek istemeyenlerin yanında konuya tarafsız bakanlar da bulunmaktadır.

Pek çok Avrupalı Müslüman gibi Belçika'da yaşayan Müslümanların da etnik kimliklerine ve dinî yaklaşımlarına bakılmaksızın iş, eğitim ve barınma alanlarında ayrımcılıklarla karşılaştıkları malumdur.(Deproost, E. 2003) Belçika ırkçılıkla ve ayrımcılıkla mücadelede epey yol kat etmiştir. Loi Moureaux yasası olarak bilinen ilk cezai işlem yasası 1981'de yürürlüğe girmiştir. Ayrıca, Federal devlete bağlı olan Irkçılıkla Mücadele ve Fırsat Eşitliği Merkezi (CECLR) 1993 yılında kurulmuş ve 2003'te çıkan yeni yasal düzenlemelerle birlikte Belçika kararlılıkla ırkçılık ve ayrımcılıkla mücadelede yoluna devam etmektedir.(ENAR 2003) Müslümanlara karşı uygulanan ayrımcılıkları barınma, eğitim ve çalışma ana başlıkları altında toplamak mümkündür.

Belçika'da genellikle Müslüman olanlar da dâhil olmak üzere tüm göçmenler, çoğunluğa göre daha kötü barınma şartlarına sahip olmakta, daha fazla korunmasızlık ve güvensizlikle karşı karşıya kalmaktadır. Öte yandan, mülk (ev, daire) satın almak veya

kiralamak söz konusu olduğunda çoğu Müslümanların ayrımcılıkla karşı karşıya kaldıkları görülmektedir. Buna bir örnek vermek gerekirse, Müslümanlar tarafından yapılan barınma isteği dinî ayrımcılıktan dolayı reddedilmiştir, Örneğin ismi yabancı ismini çağrıştıran veya yabancı aksan ile konuşan kişilerin %58'nin aldığı cevap şöyledir: “Ne yazık ki başvurduğunuz mülk artık müsait değildir.”(EUMC 2006)

Belçika'da çoğu yabancılar gibi Müslümanların da iş bulma konusunda çok fazla zorlandıkları kesin olmakla beraber, bu konuyla ilgili fazla şikâyetin bulunmamasının sebebi, iş görüşmelerinde çokça rastlanan ayrımcılığa kanıt getirememesi ve maruz kalınan bu ayrımcılığı bayağılaştırdıklarından, birçok kişinin bu durumu yetkili yerlere bildirme gereğini duymamalarıdır.(ENAR 2003) Fakat Belçika'da yapılan istatistikler, Türk ve Faslıların işsizlik oranının (%38), Belçikalılarınkinden (%7) beş kat daha fazla olduğunu ve bu çerçevede yabancıların ve özellikle Müslümanların ayrımcılığa maruz kaldıklarını ve sınırlı istihdam imkânlarına sahip olduklarını göstermektedir.(Okkerse, L. ve Termote, A. 2004)

Belki de en önemlisi eğitim alanında yapılan ayrımcılıktır. Nitekim göçmenler arasında, Müslümanların eğitimdeki başarı oranları pek fazla yüksek olmadığı gibi eğitimi tamamlama oranlarının da düşük olduğu ve ortalama olarak çoğunluk nüfusundan daha düşük vasıflar elde ettikleri görülmektedir.(EUMC 2006) Ayrıca, yapılan çoğu şikâyetlerde yabancı asıllı olduğundan dolayı okula kaydedilmeyen öğrenciler yer almaktadır. Öte yandan, öğretmenlerin öğrencilere ve öğrencilerin öğretmenlere karşı ayrımcı eylem veya sözleri de ayrımcılığın önemli bir yönünü teşkil etmektedir.(Kadın Evi Derneği ve geniş bilgi için bak.: ENAR Juin 2003)

İrkçilikle mücadelede uzmanlaşmış kuruluşlara yapılan şikâyetlerde, bahsettiğimiz barınma, iş ve eğitim alanları dışında, Müslümanların diğer alanlarda da ayrımcılığa maruz kaldıkları görülmektedir. Örneğin güvenlik güçleri tarafından tutanak tutmamak, usulsüz kimlik kontrolü yapmak, onur kırıcı konuşmalar, saldırgan bir tonla hitap etmek gibi tutumlar sıkça rastlanan ayrımcılıklardır.(Amnesty International: Rapport Annuel 2005 ve MRAX 2005) Komşuluk ilişkilerinde de ne yazık ki ırkçı ve ayrımcılığa dayanan sözlü tacizlerle veya eylemlerle karşılaşmak pekâlâ mümkündür. Özellikle basında çıkan, kin ve nefrete dayalı konuşmalar ve yazılar, ister istemez ırkçı ve ayrımcı tutumlara katkıda bulunarak ayrımcılığı şiddetlendirmektedir.(ENAR 2003)

Çoğumuzun aklına şu soru gelebilir: Avrupa'da veya Belçika'da Müslümanlara karşı yapılan ırkçı veya ayrımcı diye adlandırabileceğimiz sözler ve eylemler İslamofobi kaynaklı mıdır? Bu tanımlamaya giren olaylar Belçika'da sıklıkla rastlanmakta mıdır? Önümüzdeki

bölümde bu soruların cevaplarını bulmaya çalışacak ve “İslamofobi” niteliğinde sayılan örneklere de yer verilecektir.

3. Belçika’da İslamofobi

Belçika için yabancı işçiler açısından 1980’li yıllar dönüm noktası sayılır. Nitekim işçi olarak gelen Türk ve Faslı göçmenlerin geçici olarak değil de kalıcı olarak Belçika’ya yerleştikleri düşüncesi ile karşı karşıya gelindiğinde ve aynı zamanda Müslümanların çoğunun dinlerinin gereklerini yerine getiren bir toplum olduğu gerçeğini fark edince, o zamana kadar kendini göstermeyen İslamofobiye dayalı İslam'dan ve Müslümanlardan korkma, endişe etme ve kuşku duyma, 1980 yılından sonra çok daha belirgin hâl almıştır.(Manço, U. ve Kanmaz, M. 2004)

11 Eylül İkiz Kule saldırıları ile birlikte, entegrist, terörist suçlamalarına karşı Müslümanlar, terörizmi desteklemediklerini açıklayarak kendilerine karşı uygulanan baskıları kırmaya çalışmışlardır.(IHF Mars 2005) 11 Eylül saldırıları Belçika’da genel anlamda fazla bir gerginliği ve şiddeti beraberinde getirmemiş olsa da(Manço, U. ve Kanmaz, M. 2004) Avrupa Konseyi İrkçılığa ve Hoşgörüsüzlüğe Karşı Avrupa Komisyonuna göre İslamofobi diye nitelendirilebilecek çok olay vuku bulmuştur.(ECRI 2003 ve Brobosia, E. ve Rorive, I. 2003)

Bir olayın İslamofobi damgası taşıyıp taşımadığı Avrupa Konseyi, İrkçılığa ve Hoşgörüsüzlüğe Karşı Avrupa Komisyonunun şu ifadelerinde belirlenmiştir: Müslümanları ve Arap asıllıları hedef alan yayınlar gibi özele yapılan her tür tecavüz, kamusal alanda yapılan yazılı veya sözlü saldırılar, bazen ölümle sonuçlanabilecek fiziksel saldırılar.(EUMC 2006) Belçika’da bu tanımlamaya giren sözlü tehditlerden fiziksel saldırılara kadar birçok olay meydana gelmiştir. Bunlardan bazıları şunlardır:

1.Mayıs 2002’de Brüksel’in Schaerbeek semtinde Fas asıllı Müslüman bir çift komşuları tarafından öldürülmüştür.

2.Kasım 2002’de Anvers Borgerhout’ta 27 yaşındaki Faslı İslam din dersi öğretmeni ailesine iftar için geldiğinde bir anda komşuları tarafından katledilmiştir.(ECRI 2003)

3.2004’de Kimliği belirlenmeyen bir grup Beringen Camii’ne patlayıcı maddelerle saldırıda bulunmuştur.(Une Mosquée Visée)

4.Ekim 2006’da Wavre Halk Sosyal Hareket Merkezi’ne (CPAS) maddî yardım isteği ile başvuran bir bayan, başörtüsünden dolayı reddedilmiştir.(MRAX Octobre 2006)

5.Saint-Antoine-de-Padoue Kilisesi görevlilerinden, Türkiye asıllı Süryani ve gerçek adı Charles-Clément Boniface Özdemir olan Père Samuel, çıktığı televizyon programlarında, verdiği demeçlerde ve mahkeme duruşmalarında açıkça İslam’ı ve Müslümanları hedef alan

açıklamalar yaptığı gerekçesi ile hakkında İslamofobi ve ırkçılığa teşvik etmekten suç duyurusunda bulunulmuştur.(Le Soir, 16-17 Şubat 2002)

6.Kasım 2004'da Flandre bölgesinde bulunan Remmery şirketinin sahibi Rik Van Nieuwenhuyse, işyerinde başörtülü bir bayan çalıştırdığı için uzun bir süre ölüm tehditleri almış ve aynı tehditlere işçi Bayan Naima Amzil de maruz kalmıştır. Fakat iş sahibi bu tehditleri fazla önemsememiş ve Bayan Naima Amzil'e her türlü desteği vermiştir. Bu dayanışma ve direnme örneği başta Kral II.Albert olmak üzere ırkçılıkla mücadele eden kuruluşlardan politikacılara kadar her kesimden çok takdir ve destek görmüştür.(Le Figaro 5 Mart 2005)

Bu verdiğimiz örnekler, bireysel olay niteliğinde sayılabilir. Ancak Vlams Belang'ın (VB) İslam'a ve Müslümanlara saldırısı tamamen kurumsal bir saldırdır. Belçika'nın gündeminden hiç düşmeyen, aşırı sağcı ve ırkçı parti olan Vlaams Belang, İslamofobi tutumlarından dolayı ani yükselişe geçmiştir. 2 Ekim 1977'de, Vlaams Nationale Partij (VNP), Karel Dillen tarafından kurulmuş olup, daha sonra Vlaams Blok adını almıştır. 1 Ekim 2000 yılında bu partinin ırkçı tutumlarından dolayı suç duyurusunda bulunulmasıyla başlayan sürecin sonunda, Vlaams Blok, isim değiştirip politik hayatını 14 Kasım 2004 tarihinden bu yana Vlaams Belang olarak sürdürmektedir. Vlaams Belang, devamı olduğu Vlaams Blok'un politik çizgisinden hiç ödün vermeyerek aşırı milliyetçi ve İslamofobi eylemlerini sürdürmektedir. Dahası, Vlaams Belang'ın başkanı olan Filip Dewinter, kendisinin ne ırkçı ne de yabancı düşmanı olduğunu, sadece ve sadece İslamofobi olduğunu açıkça belirtmiştir. 1992 yılında Filip Dewinter göç olayına karşı ve özellikle Müslümanlara yönelik değişik çözümler sunmuş ve bu İslam karşıtı söylem de Flamanların göç sorunu hakkındaki fikirlerine iyi birer cevap bulmuştur.(Ceuppens, B. 2001)

Vlaams Belang söylemlerinde ve neredeyse ele aldığı her konuda İslam'a atıfta bulunmaktadır. Hiç bir zaman ırkların eşitliğini açıkça belirtmemiştir. Farklılığı ve çoğulculuğu savunsalar da yabancılar farklılıklarından dolayı eleştirilmektedir. Bu yüzden "Ülkelerine gelen yabancıların ve özellikle Müslümanların uyumlarının, dinlerinden dolayı kesinlikle mümkün olamayacağı ve onlarla birlikte yaşamının imkânsız olduğu" fikrini savunmaktadır.(Vérités Bruxelloises, Décembre 2003) Başlarda Vlaams Blok, İslam'a karşı sadece eleştirilerle yetinirken, 1989'dan itibaren daha da ileriye giderek İslam dininin resmen tanınmasını sona erdirmek için yasa teklifinde bile bulunmuştur. Bu konudaki görüşü çok açıktır: "Avrupa, İslam'ın köleliğinden 300 yıl önce kurtulmayı başardığı hâlde, şimdi İslam dinini tanımak saflık ve bilinçsizliktir. Bu aşırı saflığın altında İslam'ı, onun esaslarını ve geçmişini iyi bilmemek yatmaktadır."(Gijssels, H. 1993)

Bir dini hor görmenin veya önemsememenin en kolay yolu, o dinin varlığını inkâr etmektir. Vlaams Belang da İslam'ın, Hristiyanlık veya Yahudilik gibi bir din olmadığını ve İslam'ı anlayamamanın onu din olarak kabul etmekten meydana geldiğini açıklamaktadır. İslamiyet'in, diğer tek Tanrıya inanan dinlerden bazı unsurlardan ve Muhammed'den önceki zamanlara ait efsanelerden alınarak oluşturulmuş, düzmece din olduğunu belirtmektedir.(Vérités Bruxelloises, Octobre 2003) Vlaams Belang, neredeyse, bütün yayınlarında, “gerici”, “kadınlara köle statüsü veren arkaik bir din”, “barbar olduğu kadar da ilkel” vb. ifadelerle İslamiyet'i kötüleyen, tehlikeli gösteren unsurlara yer vermektedir. İslamiyet'in hafızasının ne kadar kuvvetli olduğunu ve tek amacının Avrupa'yı tekrar ele geçirmek olduğunu açıklamaktadır.(Alves, J. 2005)

Müslümanların uyumu (entegrasyonu) konusunda da Vlaams Belang kesin ifadeler kullanmaktadır: “Ya uyum sağlayın ya da geri dönün!” Yalnız Vlaams Belang'ın söylemi daha yakından incelendiğinde, Müslümanların Belçika toplumuna uyum sağlamalarının imkânsız olduğu görülmektedir. Nedeni ise Belçika kültürünü sürekli olarak dışladıkları ve uyum için hiç bir zaman çaba sarf etmemeleridir.(Alves, J. 2004) Başörtüsüne karşı çıkmayı medeniyetlerinin hayatta kalması adına çok önemli bir mücadele olarak gören Vlaams Belang, İslam'ın günlük hayatlarına el koymaması için bazı aşılması gereken sınırlar belirlemek gerektiğini söylemektedir.(Vérités Bruxelloises, Janvier 2004) Kısacası, Vlaams Belang söylemlerinde ve yayınlarında İslamofobi yaklaşımını açıkça sergilemekte, hatta haykırmaktadır. Her alanda olduğu gibi, iş, sosyal hayat, vatandaşlık, güvenlik alanında da Müslümanlar hakkındaki sızlanmalarını sürdürmekte ve her fırsatta Müslümanları terörist gibi lanse etmekten çekinmemektedir.(Alves, J. 2004)

Belçika'da politikadaki ırkçı ve yabancı düşmanlığı tutumlarına sahip ve bunun propagandasını yapan partilerin günden güne artan başarılarına dikkat çeken Avrupa Konseyi İrkçılığa ve Hoşgörüsüzlüğe Karşı Avrupa Komisyonu, Vlaams Belang'ın ülkede gerginliği tırmandıracak milliyetçi ve ırkçı propagandasından fazlasıyla endişe duyduğunu belirtmektedir.(ECRI 2003)

4. Çözüm ve Öneriler

Belçika'da meydana gelen İslamofobi eğilimli olaylardan bir kaç tanesinin örneğini vermeye çalıştık. Verdiğimiz örnekler göstermektedir ki, Müslümanlar birçok alanda olduğu gibi sosyal alanda da dışlanmakta, iş, eğitim ve barınma gibi konularda ayrımcılığa maruz kalmaktadır. Müslümanların karşı karşıya kaldıkları bu ayrımcılıklar İslamofobi, ırkçı veya yabancı düşmanlığı olarak da adlandırılabilir. Nitekim bu unsurlar iç içe geçmiş durumlardır.

Öte yandan Müslümanlara karşı önyargılar gittikçe artmaktadır. İslam'ın terörizmle birlikte anılması artık sıkça rastlanan bir durum olmuştur. Madrid ve Londra saldırılarından, hele 11 Eylül Dünya Ticaret Merkezi saldırısından sonra medyanın da katkılarıyla, Müslümanları birer terörist gibi görenlerin sayısı artmıştır. İslam'dan ve Müslümanlardan bu kadar korkma, ürkme veya endişe duymanın başlıca sebeplerinden biri, yeterince bilgi sahibi olmamaktır. Nitekim Avrupa Irkçılık ve Yabancı Düşmanlığını İzleme Merkezinin bildirdiği ve Belçika toplumunun her kesiminin benimsediği gibi, medyanın sosyal duruş ve davranış oluşumunda çok büyük rol oynadığını ve İslamofobi konusunda ne kadar katkıda buldukları ortadadır.(EUMC 2006) Medya, İslam'dan çok az bahsetmekte ve bahsettiklerinde de genelde İslamiyet'i şiddet bağlamında ele almaktadır. Eğer bazıları İslam'dan korkuyorlarsa bunun nedeni İslam'ın ne içeriğini ne de uygulamalarını bilmemeleri ve sunulanlardan fazlasını araştırmamalarıdır. Basında yansıtılan İslam imajı, çoğunlukla eksik olup İslam, genelde saldırılar, savaş ve isyanlarla beraber anılmaktadır.(Demaret, G.)

Öte yandan, Belçika Müslümanları Temsil Kurum'u başkanı Coşkun Beyazgül'ün dikkat çektiği diğer bir konu ise İslam'la terörizmi bağdaştırmanın İslam dininin imajını olumsuz şekilde etkilediği ve bu durumun da İslamofobi tutumlarını şiddetlendirdiğidir. İslam ve terörizmi bir arada anmak, Müslümanlara karşı güvensizlik duygusunu artırmaktadır.(Communiqué de Presse 2006 ve Demaret, G.)

Belçika Devleti, ülkesinde yaşayan farklı dinî, felsefî ve ideolojik grupları göz önünde bulundurarak değişik sorunları ele alabilecek kültürler arası diyalogu geliştirmiştir. Belçikalı yetkililer tarafından kurulan kültürler arası diyalog, 23 Şubat 2004 tarihinde resmen faaliyete geçmiştir.(EUMC 2006)

Öte yandan dinlerarası diyalogun da önemine vurgu yapan yetkililer İslamofobiye karşı diyalogun geliştirilmesinin ne kadar lüzumlu olduğunu belirtmişlerdir. Bu çerçevede değişik kuruluşlar tarafından gerçekleştirilen dinlerarası diyalogun arttığı bir gerçektir.(İhsanoglu, E. 2005)

Alınan yasal önlemler ve tedbirler bir yandan, yapılan faaliyetler öte yandan, İslam'a ve Müslümanlara karşı duyulan kini ve nefreti ne kadar azaltır, Müslümanların her alanda karşılaştıkları ayrımcılığı ne ölçüde ortadan kaldırır ve İslamofobi ve anti-İslamist duyguları, söylemleri ve eylemleri ne derece zayıflatır, bunu zaman gösterecektir. Yalnız, bu çerçevede doğrultusunda, çok büyük mesafeler kat edildiğini göz ardı etmemek lazımdır. Belçika toplumunda, farklı etnik ve dinî grupların birbirlerini daha iyi anlama çabası ve isteği içinde oldukları geç de olsa birçok alanda kendini göstermektedir.

KAYNAKLAR

- Alves, J. (2004). Racisme et Islamophobie dans les Publications Francophones du Vlaams Blok à Bruxelles, Mémoire sous la direction de Anne Morelli, ULB.
- Alves, J. (2005). Le Vlaams Belang et l'Islam. <http://www.territoires-memoire.be/am/affArt.php?artid=329>. (Erişim: 30.11.2007)
- Amnesty International: Rapport Annuel 2005: Belgique. http://www.amnestyinternational.be/doc/article.php3?id_article=5551. (Erişim: 17.01.2007)
- Bousetta, H. ve Maréchal, B. L'Islam et les Musulmans en Belgique : Enjeux Locaux et Cadres de Réflexion Globaux, Fondation Roi Baudouin, Programme Société Civile. http://www.kbs-frb.be/uploadedFiles/KBS-FRB/Files/FR/PUB_1414_Islam_et_musulmans_en_Belgique.pdf. (Erişim:30.11.2007)
- Brobosia, E. ve Rorive, I. (2003). Les Nouvelles Lois Discriminatoires : Quelles Avancées pour la Belgique en Matière de Lutte Contre le Racisme, Institut d'études Européennes et Centre de Droit Comparé (Université Libre De Bruxelles). www.ulb.ac.be/is/III.83.106.pdf. (Erişim: 11.01.2007)
- Ceuppens, B. (2001). Le Vlaams Blok et le Flamand naturel. http://www.cairn.be/redirect.php?SCRIPT=/load_pdf.php&ID_REVUE=CR11&ID_NUMPUBLIE=CR11_010&ID_ARTICLE=CR11_010_0143. (Erişim:19.01.2007)
- Communiqué de Presse (2006): l'Exécutif des Musulmans de Belgique. <http://www.yenoo.be/modules/news/article.php?storyid=109>. (Erişim: 23.01.2007)
- Conway, G. (1997), Islamophobia : Fact Not Fiction, The Runnymede Trust.
- Demaret, G. l'Islamophobie, Fruit de l'Ignorance. <http://www.ihecs.be/regards/Islamophobie.htm>. (Erişim: 20.01.2007)
- Deproost, E. (2003). Vers l'Elargissement. Rapport Annuel du Centre pour l'Egalité des Chances et la Lutte contre le Racisme. www.diversiteit.be/NR/rdonlyres/2AC3E757-2235-45A3-A3AE-6FDD65E790AC/0/03_rapportcentre.pdf. (Erişim: 23.01.2007)
- ECRI (2003). (ECRI:Commission Européenne Contre le Racisme et l'Intolérance auprès du Conseil de l'Europe : Avrupa Konseyi, Irkçılığa ve Hoşgörüsüzlüğe Karşı Avrupa Komisyonu), Troisième Rapport sur la Belgique. http://www.coe.int/t/f/droits_de_l'homme/ecri/1-ECRI/2-Pays-par-pays/Belgique/Belgique_CBC_3.asp. (Erişim:15.01.2007)
- ENAR (2003). (ENAR) Avrupa Irkçılık Karşıtı Ağ), Rapport Alternatif : La situation du Racisme en Belgique vu par les Associations. Juin 2003. <http://cms.horus.be/files/99935/MediaArchive/national/Report%20Belgium%202002%20FR.pdf>. (Erişim: 30.11.2007)
- EUMC (2006). (EUMC: European Monitoring Centre on Racism and Xenophobia: Avrupa Irkçılık ve Yabancı Düşmanlığını İzleme Merkezi) Raporu : Les Musulmans au Sein de l'Union Européenne: Discrimination et Islamophobie. <http://eumc.europa.eu/eumc/material/pub/muslim/EUMC-highlights-FR.pdf>. (Erişim:18.01.2007)
- Gardesse, C. Islamophobie: Essai de définition. <http://www.hermes.jussieu.fr/repjeunes.php?id=2>. (Erişim: 25.01.2007)
- Geisser, V. (2003). La Nouvelle Islamophobie, Paris, La Découverte.
- Gijssels, H. (1993). Le Vlaams Blok, Bruxelles: Lun Pire, Bruxelles, ss.146-147.
- Gresh, A (2004). A Propos de l'Islamophobie. <http://oumma.com/spip.php?article964>. (Erişim: 25.01.2007)
- <http://www.runnymedetrust.org/uploads/publications/pdfs/Islamophobia.pdf>. (Erişim:12.06.2006)
- IHF Mars 2005 (IHF: International Helsinki Federation for Human Rights). Intolerance and Discrimination against Muslims in the EU: Developments since September 11. http://www.ihf-hr.org/documents/doc_summary.php?sec_id=3&d_id=4029. (Erişim:12.01.2007)

- İhsanoğlu, E. (2005). *Islam et Occident : Deux Civilisations, un Patrimoine Commun*.
<http://www.coe.int/NewsSearch/Default.asp?p=nwz&id=7142&lmLangue=2>.
 (Erişim:20.01.2007)
- Kadın Evi Derneği (L'ASBL "Maison des Femmes", Rue de Fierlant, n° 2 - 1190 Bruxelles). ENAR, (Juin 2003). *Rapport Alternatif: La situation du Racisme en Belgique vu par les Associations*.
<http://cms.horus.be/files/99935/MediaArchive/national/Report%20Belgium%202002%20FR.pdf>. (Erişim:30.11.2007)
- Le Figaro, 5 Mart 2005.
 Le Soir, 16-17 Şubat 2002.
- Manço, U. ve Kanmaz, M. (2004). *Belgique : Intégration des Musulmans et Reconnaissance du Culte İslamique : Un Essai de Bilan, Reconnaissance et Discrimination. Présence de l'İslam en Europe Occidentale et en Amérique du Nord*, l'Harmattan Paris, ss.109-110.
- Maurice Glèle-Ahnanhanzo'nun raporu. <http://daccessdds.un.org/doc/UNDOC/GEN/G98/101/13/PDF/G9810113.pdf>. (Erişim:20.01.2007)
- MRAX (Octobre 2006). *Après l'École et le Bureau de Vote...Place désormais au CPAS*.
http://www.mrax.be/article.php3?id_article=433&var. (Erişim:14.01.2007)
- MRAX (2005). *Violences Policières Racistes : Mais Que Fait la Police*.
http://www.mrax.be/article.php3?id_article=168&var. (Erişim:23.01.2007)
- Okkerse, L. ve Termote, A. (2004). *Statistische Studiën nr 111: Hoe Vreemd is Vreemd op de Arbeidsmarkt / Etudes Statistiques n° 111: Singularité des Etrangers sur le Marché de l'Emploi*, Nationaal Instituut voor de Statistiek/Institut National de la Statistique, Bruxelles.
- Ramberg, I. (2004). *İslamophobia and its consequences on Young People*, Seminar Report.
<http://www.eycb.coe.int/eycbwwwroot/HRE/eng/documents/Islamophobia%20report/Islamophobia%20finalFRA.pdf>. (Erişim:29.01.2007)
- Reeber, M. (1995), *L'İslam*, coll. "Essentiels Milan", Milan.
- Une Mosquée Visée par une Substance Explosive dans l'Est de la Belgique*.
<http://minorites.org/article.php?IDA=4445>. (Erişim:18.01.2007)
- Vérités Bruxelloises (Avril 2002). *Le Journal des Amis du Vlaams Blok*. n.10, 2.
 Vérités Bruxelloises (Décembre 2003). *Le Journal des Amis du Vlaams Blok*. n.30, 19.
 Vérités Bruxelloises (Janvier 2002). *Le Journal des Amis du Vlaams Blok*. n.7, 8.
 Vérités Bruxelloises (Janvier 2004). *Le Journal des Amis du Vlaams Blok*. n.31, 17.
 Vérités Bruxelloises (Octobre 2003). *Le Journal des Amis du Vlaams Blok*. n.28, 12.